

Statsbudsjettet 2026 (kapitler fordelt til familie- og kulturkomiteen) – Kap. 335 Medieformål

Norsk Journalistlag (NJ) er både en fagforening og en mediepolitisk organisasjon for redaksjonelle medarbeidere i redaktørstyrte medier, frilansere og de som utdanner seg til å bli journalister. Vi ivaretar medlemmenes journalistfaglige interesser, og verner om den redaksjonelle uavhengigheten og ytringsfriheten. Vi har om lag 8 700 medlemmer.

Innledning og oppsummering

Redaktørstyrte medier er fundamentet i en åpen og opplyst offentlig samtale og en forutsetning for et velfungerende demokrati. Vi lever i en tid med demokratisk tilbakegang og der tilliten i samfunnet utfordres av ny teknologi og spredning av desinformasjon. Journalistikk er avgjørende i møte med desinformasjon, ikke bare for å motbevise feilinformasjon, men også for å styrke den sivile motstandskraften i befolkningen.

Våre hovedprioriteringer i statsbudsjettet for 2026 er:

- gjeninnføring av plattformnøytralt momsfratak for norske elektroniske nyhetsmedier.
- økt innovasjonsstøtte, blant annet til tiltak rettet mot unge.
- regulering av tech-giganter/kartlegging av annonseinntekter.

Vi vil i det følgende konsentrere oss om de to siste kulepunktene. Når det gjelder kulepunkt 1 viser vi til innspillet fra Mediebedriftenes Landsforening og øvrige presseorganisasjoner.

En kraftfull mediepolitikk forutsetter solide og forutsigbare rammevilkår for journalistikken. Vi har gjennom en årrekke påpekt at manglende koordinering mellom departementer og stortingskomiteer svekker medienes tilgang til samfunnskritisk informasjon. Uten reell innsynsrett og åpenhet kan ikke befolkningen sikres pålitelig informasjon. Vi viser her til flere av forslagene fra Ytringsfrihetskommisjonen som av den grunn ikke lar seg gjennomføre.

Dagens teknologi gir blant annet store muligheter for standardiserte innsynsløsninger, registeroffentlighet og fulltekstpublisering. Likevel mangler det en helhetlig strategi og politisk vilje til å ta dette i bruk. Vi etterlyser derfor en langt mer samordnet og målrettet innsats for å styrke rammevilkårene for journalistikken og sikre demokratiets infrastruktur.

Økt innovasjonsstøtte og tiltak rettet mot unge

Det fremgår innledningsvis i kap. 335 Medieformål på s. 127 at bevilgningene blant annet skal:

- legge til rette for et mangfold av redaktørstyrte medier
- at alle grupper i samfunnet har et godt medietilbud

- styrke den kritiske medieforståelsen i befolkningen.

Videre registrerer vi at det på s. 128 varsles at regjeringen vil foreslå egnede virkemidler som kan bidra til medienes mulighet til å utvikle attraktive nyhetstilbud for unge i forbindelse med de fireårige styringssignalene for perioden 2027–2030.

Dette er positive signaler fra regjeringen, men vi mener behovet for tiltak er så prekært at det må iverksettes tiltak før de nye fireårige styringssignalene i 2027. Vi har i vårt innspill til statsbudsjettet for 2026 foreslått å heve innovasjonsstøtten med 10 mill. kroner til tiltak rettet mot unge. Tiltaket er skalerbart og heller ikke til hinder for eventuelle andre tiltak i statsbudsjettet for 2027.

Vi ser med stor bekymring på at andelen unge som ikke daglig oppsøker redaktørstyrte nyhetsmedier eller får med seg nyheter på tradisjonelle plattformer øker, samtidig som tilliten til redaktørstyrte medier synker. I Medietilsynets siste rapport i Mediemangfoldsregnskapet 2025 fremgår det at andelen i befolkningen som ikke bruker tradisjonelle nyhetsplattformer, økte fra 18 prosent i 2022 til 27 prosent i 2024, og at økningen særlig gjelder unge under 24 år. I Medieundersøkelsen 2025, som er laget av Respons Analyse på oppdrag av Nordiske mediedager, kommer det frem at hver femte ungdom har lav eller ingen tillit til redaktørstyrte medier. Andelen er særlig høy blant unge menn. Hele 28 prosent av menn mellom 16 og 24 år uttrykker at de har ingen eller lav tillit til informasjon fra redaktørstyrte medier.

Flere medier har nå satt i gang eksternt finansierte ordninger for å gi unge tilgang til redaktørstyrt innhold. Mange har ikke tilgang til slik finansiering, og for at det skal bli et mangfold også i dette tilbudet, trengs det innovasjon blant flere, og statlige finansiering for å teste ut ulike modeller.

Utover dette mener vi det er behov for en generell økning av innovasjonsstøtten. Det har blant annet sammenheng med at Ordningen er nylig utvidet til å omfatte flere typer medier. Vi viser til innspill fra Fagpressen. NJ støttet denne endringen, men vi presiserte at bevilgningen samtidig måtte økes. Det er ikke gjort og i høst var det rekordmange søkere. For 2025 er potten på 24 mill. kroner, og det er søkt om tilskudd på til sammen mer enn det dobbelte, nær 60 mill. kroner.

Vi ber derfor Stortinget:

- øke bevilgningen på kap. 335 Medieformål, post 71 Mediestøtte, tilskuddsordningen for innovasjon og utvikling (innovasjonstilskuddet) med 20 mill. kroner, hvorav 10 mill. kroner øremerket tiltak rettet mot unge.

Vi mener dette er viktige tiltak, særlig i lys av at regjeringen ikke har foreslått å gjeninnføre et plattformnøytralt momsfratak. Avgift på lyd- og bildeinnhold virker hemmende på innovasjonen i bransjen, og er problematisk særlig for medienes mulighet til å nå unge som etterspør nyheter i lyd og bilder.

Regulering av techgiganter/kartlegging av annonseinntekter

Til sist ønsker vi å adressere vår voksende bekymring for at store deler av annonsemarkedet – også offentlige midler – kanaliseres i dag til globale teknologigiganter som i liten grad bidrar til verdiskaping i Norge. Nye prognoser fra WPP Media viser at de fire selskapene Google, Meta,

Snapchat og TikTok alene vil hente ut om lag 14,5 milliarder kroner fra det norske annonsemarkedet i 2026 – nærmest uten å betale skatt til Norge.

Dette skaper urettferdige konkurransevilkår og utgjør i lengden en trussel mot et mangfoldig og bærekraftig norsk mediemarked. Samtidig finnes det i dag ingen samlet oversikt over hvordan offentlige annonsekroner fordeles mellom internasjonale teknologiplattformer og norske redaktørstyrte medier.

Vi foreslår derfor at Stortinget ber regjeringen:

- kartlegge hvor stor del av annonseinntektene – inkludert offentlige midler – som tilfaller henholdsvis teknologigigantene og norske redaktørstyrte medier.

Deretter bør det vurderes målrettede virkemidler som sikrer at en større andel av offentlige annonsebudsjetter faktisk går til norske redaksjoner og bidrar til å styrke nasjonal journalistikk og demokrati.

I tillegg må skattehullene tettes. I en globalisert økonomi må målet være skatterettferdighet gjennom åpne og demokratiske skattesystemer. Vi mener derfor at Norge bør innføre en nasjonal digitalskatt (Digital Services Tax, DST) – slik land som Danmark, Portugal, Sveits, Polen og Ungarn allerede har gjort. Også Ytringsfrihetskommisjonen (NOU 2022: 9, s. 123–124) har tatt til orde for norsk beskatning av teknologigigantene. En slik ordning vil bidra til å sikre mer rettferdige konkurransevilkår og styrke de økonomiske forutsetningene for norsk journalistikk.

Andre tiltak NJ støtter

NJ jobber for å sikre journalistikk til unge og andre som er underrepresentert i den offentlige samtalen. Vi støtter derfor innspillet fra TV BRA om å øke bevilgningen på kap. 352, post 70 med 2 mill. kroner. TV BRA er en TV-kanal laget av og for personer med utviklingshemming og er et viktig tiltak for reell ytringsfrihet, likestilling og demokratisk deltakelse i mediene.

Vi støtter forslaget om å øke bevilgningen på kap. 335, post 73 med 20 mill. kroner til opprettelse av Tenk – senter for kildebevissthet, men understreker at dette er et initiativ på tvers av sektorer for å styrke den sivile motstandskraften, og ikke et rent medietiltak.

Til sist ber vi Stortinget sørge for at den individuelle delen av privatkopieringskompensasjonen indeksreguleres, på samme måte som den kollektive delen. Dette tilsvarer en økning på 2 mill. kroner på kap. 337, post 70, jf. innspill fra Norwaco.

Vennlig hilsen,

Dag Idar Tryggestad
leder

Kaja Linde
Politisk rådgiver/samfunnskontakt

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur.